

Zenski domovi pri nas:

Služkinje imajo svoj dom v Križevniški ulici in modernu urejenega v Šiški. Ustanovile so jih s svojimi prispevki. Oba sta vedno polna, potrebam po takih domovih še davno ni zadosteno.

Naše visokošolke so si letos otvorile svoj dom v Gradišču, sicer je šele skromen začetek, ampak prve, največje težave so premagale.

Tudi v Beogradu imajo visokošolke svoj dom.

Posebno lep je Zenski dom z lepimi sobami, vrtom in skupno kuhinjo. Mesto je dalo svet brezplačno, mnoge so dale za to ustanovo vse svoje premoženje.

V tujini: Švica ima v Winterturu prvi Zenski dom s 24 stanovanji, upravlja ga poseben hišni komite.

V Berlinu imajo učiteljice impozanten dom. Fašizem, ki jim je uničil društvo, je prizanesel njihovemu domu, kjer jim je omogočeno še nadaljnje udejstvovanje.

Na Dunaju je »Lehrerinnenheim« zelo znan po svoji gostoljubnosti. Tu so stanovanja za domačinke, pa tudi tukaj je na razpolago.

V Pragi imajo krasen »Dom samskih žen«. Zgradila ga je Zenska zveza s posojilom mestne občine. Stanovke plačujejo

mesečno stanarino ali pa prispevajo z večjim zneskom k amortizaciji.

Vsi ti domovi so nam lep primer, koliko se doseže s smotrenim nesebičnim delom. Najlepši vzgled solidarnosti naj nam pa bodo češke učiteljice, ki so se v vsem javnem življenju izkazale sijajno.

Naš dom naj bi nam pomagal, da bi okrepile stike z njimi, kakor z ostalimi tovarišicami bratskega juga in severa. Njihov vzgled nam daje poguma, kar so dosegle one, zakaj ne bi zmogle tudi mi! Ali smo že dozorele, da smemo stopati v vrsti z drugimi tovarišicami, ali se zavedamo svojih pravic in dolžnosti kot samostojne žene?

Gostoljubnost našega doma bi nas osredotočila in družila s tovarišicami naše ožje in širše domovine, utirala bi pa tudi pot do našega zblizanja in popolnega duhovnega zedinjenja.

Ta idejna stran naše ustanove se mi zdi še varnejša od njenega gospodarskega pomena.

Tovarišice, naša naloga je lepa in tudi izvedljiva, ako se ne ustrašimo truda in žrtve. Z dejanji dokažimo, da smo zavedne tudi slovenske učiteljice in da smisel za skupnost še ni zamrl med nami!

Marija Sodnikova,
t. č. načelnica zadruga
»Dom učiteljic« v Ljubljani.

Mladinska matica

—mm »Naš glas« govori v zadnji svoji številki o veliki nakladi »Našega roda«, o porastu števila izvodov v primeri z lanskim letom in končuje notico takole: »Naš rod« je gotovo najbolj razširjeni slovenski mesečnik, kar zaradi svoje izbrane vsebine in okusne opreme ter izredno nizke naročnine ni čudno. »Mladinski matic«, ki ga izdaja in vsi naši učiteljski organizaciji je k doseženim uspehom zares treba čestitati.

—mm »Ljubljanski zvon« o publikacijah Mladinske matice.

Zadnja številka »Ljubljanskega zvona« prinaša 4 strani dolgo oceno o naših rednih publikacijah. V uvodu govori kritik Vinko Košak o skromnosti naše mladinske literature do povojnih let, ki je naravnost vpila po ustanovitvi posebne organizacije za izdajanje mladinskih knjig. Po zaslugi ljudskošolskega učiteljskega je prišla k življenju Mladinska matica — pravi kritik dalje — in obžaluje le, da ni podobne organizacije vsaj še za učence nižjih srednjih šol.

V nadaljnjem govoru o organizaciji, podjetnosti in veliki nakladi publikacij ter pripominja, da so pripomogle k temu ogromnemu razmahu M. M. nizke cene, dobra organizacija pa tudi kakovost knjig, ki je v primeri z drugimi izdajami po večini prav dobra. Po tem uvodu ocenjuje K. prav na drobno »Kresnice«, o katerih pravi, da so posebno za vzgojitelje velike vrednosti. O prispevkih v »Kresnicah« pravi, da so mnogovrstni, tako snovno kakor tudi po zrelosti. Mnogo je v njih neposrednosti, pristrčnosti in otroške odkritosti, fantovske prešernosti in deklisne čuvstvenosti, presenetljive otroške bistrosti in zdravega humorja pa tudi šolske priučene učenosti. Vse najdeš v tem malem svetu, celo krizo in prva trpka spoznanja socialnih krivic današnjega sveta.

Nato citira v celoti »Morilca«, ki ga je napisal fantiček iz pobiljševalnice in kot primer že zrelega pisma pa odlomek sni »Moja mati«, ki ga je napisal M. Slabe iz Šiške.

Od mladih ilustratorjev omenja v prvi vrsti Tomaža Kvasa, pa tudi Tomaža Trojerja in Marijana Ozvalda. Ob zaključku priznava urednikoma »Kresnic« že samo za posrečeno misel te knjige vse priznanje in želi, da bi se s takimi poskusi še nadaljevalo.

Jezik.

V začetku mi je bil jezik tuj — nerazumljiv, toda hitro sem se ga priučil in spoznal, da mi je bil nerazumljiv največ radi melodije, ritma in brzine. Težkoče delajo tudi nekatere slovniške posebnosti.

Otroci so me v šoli parkrat prosili, da jim povem nekaj po slovensko. Čudno je človeku govoriti v svojem jeziku pred ljudmi, za katere misli, da ga ne razumejo. Tudi meni je bilo spočetka neugodno. Iskal sem, kje naj pričnem, no pa sem kar predavanje nadaljeval slovenski. Stavek za stavkom. Malo so dečki nagnili glave, da bi bolje čuli — pa so razumeli, nekateri takoj, drugim so pojasnjevali sošolci. Pogodili so takoj, da ima njihovo narečje neverjetno mnogo sličnih besed s slovenskimi, le da je razlika samo v enem glasu. Naš »a« je v nekaterih njihovih besedah »aa« pa so besede lahko razumljive, četudi morda malo čudno zvenijo: raka, pat, gaba, gaska itd. Interesantno je stopnjevanje pridevnika. Rabi se skoro izključno le komparativ, ki se tvori enostavno s predpono »po«. Na pr. golem (velik) pogolem (večji) za redke superlative vstavljajo pred komparativ še »još« na pr. još pogolem (največji). Interesantno je tudi to, da naši »čevlji«, ki se že na Kolpi spremene v »cipele« in ostanejo »cipele« vse do Skoplja, so zopet »čevlji«. Lep dokaz nekdanjega skupnega jezika. O priliki izleta v Skopje sem govoril z nekim domačinom, ki je prepotoval skoro ves svet in govoril več jezikov. Opozoril sem ga na frapantne sličnosti obeh jezikov, pa mi je razložil, da mu je to znano. »Ni čuda, da imamo jednake izraze — pa kultura je po Čirilu i Metodiji preko nas došla vamo.«

Tako je tudi bilo — samo moramo upoštevati tisočletno turško tlačanstvo, katerega posledice se poznajo še sedaj. Zaradi teh posledic zasluži ta pokrajina posebno v prosvetnem oziru prav posebno pažnjo.

Tudi z Bevkovima »Tovarišema« je kritik zadovoljen. O Bevku pravi, da je mnogostranski. Uveljavil se je posrečeno v umetniški prozi, v ljudski povesti in v zadnjih letih še v mladinski književnosti, ki je dobrih pisateljev še najbolj potrebna. Bevku je glavna fabula, ki jo skuša podati v pisateljsko kolikor mogoče dovršeni obliki. To daje njegovim spisom izrazit ljudski značaj. Prav tak je tudi v svojih mladinskih spisih. Skrbno izogiba se osladnemu moraliziranju skuša podati otroku zanimivo fabulo v kolikor mogoče jasnih potezah ter živem in resničnem jeziku.

Tudi ilustracije Ksenije Prunkove se zdijo kritiku v svoji preprostosti in šegavosti prav pristrčne, želel bi le, da bi bil še bolj poudarjen socialni milje, v katerem se zgodba odigrava.

Kardeljevo »Potovanje skozi čas« — pravi — da je izpolnilo precejšnjo vrzel v našem poljudno-znanstvenem mladinskem slovu in želi da bi M. M. nadaljevala s podobnimi razpravami tudi prihodnja leta. Manj zadovoljen je s »Kapljamci«, kjer mu ni lepa misel niti: slikarsko niti pesniško dovolj dobro izvedena.

Šolski radio

—r XX. teden. V torek 26. februarja bo predaval g. prof. France Capuder: »Pravljica in življenje«. Predavatelj bo popeljal mladino iz resničnega vsakdanjega življenja v pravljčni svet, v svet sanj in želja. Pokazal bo, kako ta svet dojemamo v mladosti in kako se vračamo vanj tudi v poznejših letih vedno znova, pa ga ne moremo več doživljati v celoti. Z recitacijo iz realistične povesti in iz motiva iz pravljčnega sveta bo pokazal osnovne razlike med pravljico in življenjem, med dvema svetovoma, ki sta oba bogata in lepa in ki šele oba skupaj tvorita to, kar razumevamo pod resničnim življenjem.

V petek 1. marca bo predaval g. prof. Emil Adamič: »O jugoslovnski glasbi in sicer o početkih in razvoju glasbe pri Srbih in Hrvatih«. Srbska in hrvatska narodna pesem kaže veliko sorodstvo, istotako so si zelo slični narodni plesi. Na podlagi narodne melodije in ritmike so gradili Srbi in Hrvati svojo umetno glasbo. Ta je v glasbenih tvoricah nove in najnovejše dobe dobila močne propagatorje, ki so, po vzgledih severnih Slovanov: Rusov, Poljakov in Čehoslovakov ustvarili svojevrsten stil jugoslovnske glasbe. Predavatelj bo svoje izvajanje ilustriral z gramofonskimi ploščami.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 24. februarja predaval g. Ivo Zaplotnik: Zatriranje rastlinskih škodljivcev in bolezn.

—r V nacionalnih urah bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Ponedeljek 25. februarja: Odstavitev bana Kuena od hrvatskega zbora; g. Marjanović. (Prenos iz Zagreba.)

Torek 26. februarja: Stevan Nemanja; g. prof. Stanovjević. (Prenos iz Beograda.)

Sreda 27. februarja: Zgodov. sloga našega naroda; g. prof. Popović. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 28. februarja: Politični pregled; g. Denić. (Prenos iz Beograda.)

Stanovska organizacija JUU

— VELIKEGA UČITELJSKEGA ZBOROVANJA, ki bo 9. marca 1935. v Ljubljani, se bo udeležilo tudi JUU — sresko društvo v Logatcu, kakor je sklenil odbor tega društva na svoji zadnji seji dne 15. t. m. Zdej je prijavljenih že 8 sreskih učiteljskih društev. Dnevni red zborovanja bo naslednji: 1. Počastitev predsednika CSR g. Tomaža Masaryka ob njegovi 85. letnici. 2. Predavanje dr. Mihajla Rostoharja, profesorja Masarykove univerze v Brnu v CSR o sodobni metodi čitalnega pouka. 3. Resolucija.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO MARIBOR L. BR. bo zborovalo v soboto dne 9. marca ob pol 10. uri v Nar. domu v Mari-

boru. Razen običajnih točk je na dnevnem redu referat tov. A. Hrena »Gospodarski dan učiteljstva«. Dogovore naj se učiti. Zbori posameznih šol, katere odseke smatrajo za potrebne, da jih v društvu ustanovimo. Pred zborovanjem in sicer ob 8. uri je skupna seja upravnega in nadzornega odbora, h kateri naj pridejo tudi vsi poročevalci. Ako do 1. aprila v letu ne plačamo članarine, prenehamo po členu 15./e pravil biti člani JUU, torej uredimo članarino takoj! Z ozirom na važnost sporeda vabim k polnoštevilni udeležbi!

Vaude Mirko, t. č. preds.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v ponedeljek dne 4. marca 1935. ob 9. uri v osnovni šoli na Ovsihah.

Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja in poročilo predsednika. 2. Predavanje g. Ivana Mohoriča, ministra na razpoloženju. 3. Došli dopisi. 4. Slučajnosti.

Važno! Udeležba obvezna za vse članstvo! Pred zborovanjem bo vaja novega pevskega zbora.

Odbor.

Poročila:

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU je zborovalo dne 9. februarja 1935. l. v Kočevju ob navzočnosti 69 članov in članic.

Predavatelj gospod dr. Vrčon nas je s svojim zelo aktualnim predavanjem »O sodobnih manjšinskih problemih« naravnost presenetil. V svoji globoko zasnovani temi nam je orisal vso nevarnost, ki preti Slovanstvu od severa in zapada in je vse navzoče vzpodbudil k večji nacionalni aktivnosti.

Tov. predsednik poziva članstvo naj se pokaže nekoliko bolj delavno v stanovski organizaciji, kajti kar smo dosedaj že priborili lahko jutri zgubimo. Naš boj velja zlasti pridobiti nam odvzetih pravic. Potrebno je, da zainteresiramo vso javnost za naša stanovska vprašanja. Pozabiti ne smemo na naš duševni prepoved. Vse to bomo dosegli potom stanovske solidarnosti, ki bo zlasti vidna pri našem stanovskem delu.

Nadalje je podal tov. predsednik daljše poročilo o predsedniškem zboru. Iz njega je razvidelo članstvo, da se sekcija trudi doseči članstvo čim več stanovskih dobrin. Zato predlaga tov. Janežič, da zbor izreče predsedniku sekcije tov. Ivanu Dimniku vso zahvalo in priznanje. Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Glede prispevkov v fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je sklenil zbor na predlog tov. Jakliča, da prispeva za letos vsak član 10 Din. V višini prispevka za prihodnje poslovno leto pa sklepaj članstvo na jesenskem zborovanju.

Tov. predsednik je poročal o reorganizaciji društvenih zborovanj. Osnovali so se naslednji odseki: naša vas — pedagoški odsek — nadaljevalno šolstvo — šolsko-upravni odsek — narodno obrambni in manjšinski odsek — ženska vprašanja — odsek za telesno vzgojo in glasbo.

Določilo se je, da bo prihodnje zborovanje v Kočevju meseca aprila v znamenju gospodarskega dne.

Pri slučajnosti je bila živahna debata o težkem položaju učitelja(ice) na nižje organiziranih šolah. K temu je bil sprejet predlog tov. Janežiča: Na slaba službena mesta, ki so daleč od železnice naj se nameščajo predvsem moški ter neozonjeni, prvenstveno dobri učitelji. Za njihovo delo v teh krajih naj se jim prizna posebna doklada. Seznan teh krajev naj sestavi JUU ter jih predloži nadrejeni oblasti.

V. Kmet, preds.

Čok Antonija, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG je zborovalo dne 15. decembra 1934 v Mariboru. Od 106 vpisanih, navzočih 86.

I. Pred zborovanjem je imel tov. predsednik Petrovič žalni govor, v katerem je obširno orisal življenje in delo velikega vladarja Jugoslavije, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki je kot velik človekoljub in pospeševatelj narodne kulture gojil tudi veliko ljubezen do našega stanu. Po končanem govoru smo se v 2 minutnem molku poklonili njegovemu spomenu.

II. Po odmoru je bilo redno zborovanje. Tov. predsednik je pozdravil novostopivše člane.

Sledilo je predavanje tov. Klemenčiča, v katerem je obrazložil praktično uporabo številnice 1—100.

Tov. Zeilhofer je referiral o matičnih listih, katalogih in prevodnicah, v katerem je prikazal polno nepraktičnosti in pomanjkljivosti, ter je bil sprejet predlog, da se naj pri sekciji zastavijo vse sile za to, da dobimo čimprej zopet nazaj matične liste in izkaze, kakor je bil sklep letošnje banovinske skupščine.

Proračun sekcije se odobri, a pozicija za »Učit. tovariša« in »Popotnika« naj se odredi v smislu sklepa banov. skupščine.

Članarina za SSM se bo še nadalje pobirala po poverjeniku. Dopisi so bili prečitani in obravnavani.

Prihodnje zborovanje bo v februarju. Petrovič Simon, s. r., Šeško Ivan, s. r., predsednik, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU je zborovalo dne 9. febr. 1935. v Domžalah. Navzočih je bilo 88 članov.

1. Tov. Pero Horn je predaval o državljski vzgoji. Zanimivemu predavanju je sledila živahna debata.

2. Predsednik tov. Ostanek je pozdravil tov. Arriglerja, sres. šol. nadzornika in nove članice. Nato je podal poročilo o zboru predsednikov sreskih društev ter prečital dole dopise.

3. Sprejeti so bili soglasno sledeči predlogi:

a) Za »socialni fond« bo prispeval vsak član 3 leta po 10 Din.

b) Prosimo kraljevsko vlado, da se z vso odločnostjo zavzame za pritožbo Koroških Slovencev, vloženo pri »društvu narodov«, saj je naš vladni zastopnik ob času plebiscita obljubil, da Jugoslavija ne bo nikoli pozabila na Slovence na Koroškem. Obenem prosimo, da se pri eventualnem sklepanju prijateljske pogodbe z Italijo, zagotovi našim zatiranim bratom v Italiji, kulturnega človeka vredno življenje.

c) »Učiteljski dom« v Ljubljani prosimo, da čimprej izda Atlas za osnovne šole, v katerem bi bili zemljevidi: dravske banovine, Jugoslavije, Balkanskega polotoka, Evrope in obe poloti.

d) Sekcija naj se zavzame na merodajnem mestu za to, da banska uprava ne bo črtala raznih postavk v proračunih kraj. šol. odborov, ki so bile že itak s težavo priborjene v korist šole.

Zborovalci so ob zaključku počastili spomin pokojnega senatorja dr. Valentina Rožiča. J. Ostanek, preds. J. Trobiš, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo dne 16. februarja v Murski Soboti. Udeležilo se je 57% članstva, t. j. 79.

Tov. Štubel je otvoril zborovanje in častil tov. Velnarju k imenovanju za sreskega šol. nadzornika ter tov. Škergetu, ki je prejel kot prvi jugoslovnski gostitelj znanih stratosferskih letalec belgijske odlikovanja. Nato je podal obširno situacijsko poročilo. O prizadevanjih in načrtih nove društvene uprave je govoril tov. tajnik. Nato se je po daljšem razpravljanju o reorganizaciji naših zborovanj porazdelilo članstvo po sledečih odsekih:

a) knjižnični odsek: Horvat Bela (poverjenik), Kos Franja, Čučeva, Horvatova in Blažič;

b) odsek za stanovsko politična, šolsko-upravna in pedagoška vprašanja ter za gospodarsko in izvenšolsko delo: Hribar (poverjenik), Titan Josip, Škerbec, Hari Dioniz, Frahm, Horvat Fr., Sosič, Berdon, Furek, Podobnikova, Čjakova, Praunseisova in J. Kramberger;

c) ženski odsek: Kos Leopoldina (poverjenica), Jezovškova, Brackova, Horvatova, Mlekuževa, Modičeva, Gabrijelčičeva, Torcarjeva, Beljanov in Benkova;

č) odsek za obmejno šolstvo in narodno-obrambna vprašanja: Weit (poverjenik), Turkova, Verste, Gabrijelčič, Lajne, Tomšič.

Poverjeniki skličejo čimprej v najprimernejših krajih sestanke, na katerih se formirajo podrobneje posamezni odseki, določijo delokrogi in poslovanje. Seveda je tudi ostalo članstvo vabljenno k sodelovanju v odsekih po lastni izbiri.

Snujoča se društvena strokovna knjižnica se začasno (do dozidanja nove šolske stavbe v Murski Soboti) namesti na šoli v Krogu.

Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja prispeva društvo 1000 dinarjev. Kdor ni prispeval na zborovanju, pošlje v ta namen po položnici 10 Din. Vajen je zlasti sklep, da se predajo odvnetiku oni člani(ice), ki dolgujejo društvu večje zneske in po prejemu ponovnega opomina ne nakažejo vsaj prvega obroka odplačila starega dolga in letošnje članarine. Ako pa do 28. junija ne poravnajo celotnega dolga, se poleg tega še črtajo iz društva.

V kratkem, a strokovnjakem in stvarnem predavanju je tov. Titan Josip govoril o semenskem krompirju, njega izroditvi in boleznih.

Prečitani so bili dopisi. V zadevi dijaških knjižic, šolskega lista in izvenšolskega dela v zvezi z napredovanjem so bili odposlani z zborovanja sekciji širše argumentirani predlogi.

Sledilo je zanimivo predavanje tov. Leopoldine Kosove o osnovah gospodarskega zemljepisa. Premotila je zgodovino človeštva in civilizacije v zvezi z geografskimi činiteljmi, ki spričo napredka in odkritij niso ostali neizpremenjeni. Za krasno uspešno predavanje je žela tovarišica polno priznanje članstva.

Na predlog tov. Krambergerja se je zborovanje priključilo resoluciji za vrnitev draginskih doklad, ki je bila sprejeta na zborovanju učiteljskih društev v Beogradu. Z velikim odobravanjem je sprejelo poročilo, da je izvršni odbor napravil v tej zvezi vse korake na odločilnih mestih.

Šavli Andrej, tajnik. Miro Štubel, preds.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOSTANJU je zborovalo dne 9. februarja 1935 v Šostanju. Navzočih 87.7%.

Pred prihodom na dnevni red pozdravi tov. predsednik vse članstvo.

Prečitani so bili došli dopisi. Obširneje smo se bavili z reorganizacijo naših zborovanj. Po dolgotrajni prav živahni debati smo sklenili, da bomo poizkusili vzbuditi zanimanje in živahnost članstva za vse tekoče in važne zadeve pri zborovanjih s formiranjem sledečih odsekov:

1. Odsek za kulturno skrb in povzdigo vasi ter javno udejstvovanje, vodi tovariš Mencej.

2. Šolsko upravni in pedagoški odsek, vodi tov. Bratkovič Anton.

3. Stanovsko politični in gospodarski odsek, vodi tov. Stopar.

4. Odsek za ženska vprašanja, vodi tov. Trobeje Marica.

Vse članstvo smo porazdelili v odseke, ki bodo ob priliki zborovanj samostojno delovali in o delovanju poročali na posebnem skupnem zborovanju.

Tov. Mencej je v dobro zasnovanem predavanju govoril o temi: »Opazovanje učenec z ozirom na psihopatološke in duševno defektne pojave v zvezi z eksperimentom.« Dokaz potrebe takih vprašanj je bilo zanimanje članstva pri predavanju in v nato se vrščem razgovoru.

Prihodnjič bomo zborovali v Velenju. R. Macarol, zapisn. I. Vrečko, preds.

— **JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA** je zborovalo v soboto 9. febr. 1935. v risalnici šole kralja Aleksandra v Škofji Loki. Zborovanje je otvoril predsednik Vojteh Debeljak in uvodoma najiskreneje pozdravil vse v okraj novodošle tovarišice, ostalo učiteljstvo, ki je kljub snežnim neprilicam posejlo zborovanje v nad vse častnem številu, gošta iz Ljubljane tov. Ivana Kocijančiča in Josipa Kobala in prosvetnega referenta tovariša Vinka Zahrastnika.

Zborovanje je potekalo v duhu gospodarskih težav učiteljstva. Sprva je prečital tov. tajnik Košca Franc zadevni referat tovariša Hrena, potem pa je poročal obširno o važnosti učiteljskih gospodarskih ustanov tov. Ivan Kocijančič, ki je naglašal nujno potrebo osamosvojitve učiteljstva tudi na gospodarskem polju. Njegovim zanimivim in poučnim izvajanjem so sledili prisotni z razumljivo pozornostjo, potem pa je govoril tov. Josip Kobal. Najprej o smotrih PRK in o njegovem razmahu v dravski banovini in nato o Učiteljskem domu v Ljubljani.

Zatem so bili izvoljeni trije odseki: Gospodarski pod vodstvom tov. Janka Kokalja, šolsko-upravni pod vodstvom tov. Jakoba Rojica in stanovsko politični pod vodstvom tov. Vojteha Debeljaka.

Sklepi: Državno nameščenstvo naj se oprosti plačevanja kuluka, uradnikom, ki se ne okoriščajo z nabavljalnimi zadrugami naj bo omogočeno, da dvignejo takoj svoj vplačani delež, raznovrstne zbirke po šolah naj se čim bolj omeje, sedanji katalogi in

Knjižice za učence narodnih šol naj zamenjajo zopet izkazi in Matični listi.

Prihodnje zborovanje bo v soboto 9. marca v Ljubljani. F. Košca, tajnik. V. Debeljak, preds.

— **JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRAD** je zborovalo v soboto dne 9. februarja 1935. v Slovenjgradu.

Od 47 članov je bilo navzočih 37, t. j. 78,72%.

Predsednik tov. Kopač Leopold je otvoril zborovanje in podal obširno poročilo o zborovanju predsednikov sreskih učiteljskih društev, ki je bilo dne 9. januarja t. l. v Ljubljani ter o stanju in delovanju učiteljske organizacije.

Tajnik tov. Iglar Rajko je poročal o došlih dopisih. — Učiteljstvo je z zadovoljstvom vzelo na znanje dopis »Društva kmet. strokovnjakov za drav. ban.«, s katerim obljublja izdajo res potrebne in gotovo vsakemu učitelju dobrodošle knjige o kmetijskem pouku. — Referat o učiteljskem gospodarskem dnevu je prevzel tov. Klugler Ivan, šolski upravitelj v Podgorju. — Glede reorganizacije zborovanj se bo razpravljalo na prihodnjem zborovanju.

Tovarišica Smolnikarjeva je v svojem globoko zajetem in zanimivem referatu razpravljala o čuvstvu manjvrednosti.

Prihodnje zborovanje bo 6. aprila v Slovenjgradu.

Tajnik: Iglar Rajko. Predsednik: Kopač Leopold.

zahteve vaščanov in izdelajo načrt, ki je za dotični šolski okoliš prikladen.

Nekatere starejše šole so pa v resnici pre-razkošne. V to skupino spada deklška gimnazija v Varni. V tej zgradbi je poleg šole nameščen tudi znameniti muzej. Monumentalna zgradba, ki nas spominja nekoliko na palačo kr. banske uprave v Ljubljani, je obdana od prostornega krasnega starega parka. Iz balkona se ti nudi krasen razgled na morje in del mesta. Druge šole, posebno nove, pa so popolnoma preproste, zelo okusne in prikupljive. Izjemo seveda delajo strokovne šole, ki se ponašajo s svojim luksuzom in arhitektonsko dovršenostjo.

Notranjščina šol je večinoma zelo čemer- na in stroga. Pretežna večina šol ima v učilnicah popolnoma gole stene, kar napravi na našega obiskovalca čuden vtis. Samo v naprednejših šolah, posebno pa v šoli svetega Klimenta v Varni, so učilnice prav ukusno okrašene. Navadno pa so po vseh šolah hodniki prenatrpani s slikami in raznimi učnimi pripomočki. Pohištvo je zelo preprosto in večinoma nepremakljivo, kakor to dobimo tudi v raznih predelih naše kraljevine. Samo v reformnih šolah in v laboratorijskih imajo mize in stole.

(Dalje prih.)

Novosti na knjižnem trgu

— k O letošnjih knjigah Slov. šol. Matice.

III. Dr. Valter Bohinec: Geografija sodobne Evrope. I. snopič (108 str.). — Nova znanstvena knjiga je v našem kulturnem življenju vsikdar velik dogodek. Še posebe velja to za »Geografijo sodobne Evrope«, ki jo je napisal priznani geograf dr. Valter Bohinec in jo je pravkar izdala naša agilna Slovenska šolska Matica. Razen šolskih učbenikov namreč doslej še nismo imeli slovenskega priročnika, ki bi obravnaval geografijo Evrope. Zdaj je izšel prvi, 108 strani obsegajoči zvezek te mnogo obetajoče knjige.

Avtorjev spis je samostojno delo. B. povsod upošteva zadnje tehtne izsledke tujih in domačih geografov. Nikjer suhoparno ne našteva golih dejstev, temveč zajema posamezne geografske pojave tako, da opozarja na njihove vzroke in posledice. S tem pa vzpodbuja bralca k lastnemu razmišljanju in ga navaja k samostojnemu opazovanju podobnih dejstev. Knjiga podaja snov analitično in sintetično ob enem — je torej v pravem pomenu metodična in vzgojevalna ter bo v njej našel mnogo bodrilnega vsak izobraženec, a prav posebno še vzgojitelj mladine.

V pričujočem delu je najprej podan pregled evropskega kontinenta, za tem Balkanski polotok kot geografska celota in končno, zlasti obširno in temeljito, fizikalna geografija naše države. Obravnavana snov je vsebinsko izčrpna. Poglavlja so razvrščena v logičnem redu, tekst je povsod jasn in razumljiv, ponekod ga ponazorjuje skrbno izbrani diagrami, skice in pokrajinske slike.

Uvodoma nas avtor seznanja z imenom, mejo in velikostjo Evrope. Ta mu je pred vsem drugim kulturno-geografski pojem. »Dasi ji je zasvetila prva baklja kulture iz Azije in Afrike, je to, kar je sprejela od vzhoda, v dolgem razvoju samostojno preoblikovala v današnjo vseevropsko kulturo tako, da je postala sama svetilnik za vso zemljo in vse narode«. Sledeča poglavja obravnavajo členovitost, tektonske enote, postamek posameznih gorovij, nižin in kotlin ter njih preobrazbo po vnanjih silah. Glavne tipe podnebja ponazorjuje 5 zaporednih diagramov, ki te vabijo k medsebojnemu primerjanju in lastnim sklepom. Zelo temeljita je slika o rastlinstvu in živalstvu, ki se je izpreminjalo tudi v historični dobi in sicer največ po zaslugi človeka. V poglavju o prebivalstvu B. odločno zavrača nazore modernih »rasistov«. Kajti v »zemljepisnem, kulturnem in političnem oziru so narodi mnogo važnejši od ras. Saj so oblikovali usodo Evrope v preteklosti in jo oblikujejo tudi v sedanjosti; rasne skupine pa, ki jim vrhu tega zaradi ponovnega mešanja in križanja zelo težko določimo meje, ne pridejo do pravega izraza«.

Prav tako je opis Jugoslavije podan na nov, svojski način. In šele s to knjigo smo dobili geografski oris naše domovine z evropske perspektive. Da se naša država in posebe vsa slovenska zemlja, brez ozira na državne meje, dokaj podrobno opisuje, to vrednost knjige samo povečava. »Geografija

sodobne Evrope« se zato po vsej pravici lahko smatra hkratu za naš domoznanski spis. Prvo poglavje o Jugoslaviji obravnava lego in mejo. Govorec o meji omenja avtor tudi mejni zid med Sušakom in Reko, »ki nasilno deli pologeografsko enoto in je posebnost ne le Evrope, temveč na svetu vobče«. V drugem poglavju (o naši obali in njeni členovitosti) se upošteva že nova razvrstitev naših otokov, karšno zagovarja beograjski univ. prof. B. Ž. Milojević. Najtemeljitejši in tudi najsamostojnejši pa je goropisni pregled. Tako je na pr. našemu alpskemu ozemlju odmerjenih kar 6 strani. A tudi vsa ostala gorstva naše države niso nič skopeje orisana. Opis Dinarsko-helenskega gorskega sedava — Bohinec upošteva najnovejše izsledke geologov, ki zanikajo obstoj samostojnega Šarsko-pindskega gorstva — je tako nazoren in pregleden, kot ga doslej še nimamo ne v domači ne v tuji literaturi. In vendar je to gorstvo, ki obsega velik del naše države, po krivici premalo znano v tujini in pri nas. Saj na pr. le malokdo ve, da sta se na tem ozemlju »Piva in Tara vrezali v triadne apnenice s pravimi kanjoni, kakršnih sicer Evropa ne pozna. Kanjon Tare je dolg 90 km in sega 800 m globoko prav do paleozojske podlage«.

Z vodopisnimi razmerami in sicer z opisom Jadranskega morja se prvi zvezek zaključuje. Kdo ne bi težko pričakoval drugega, v katerem bo dr. Bohinec nadaljeval in zaključil opis naše kraljevine ter obdelal tudi druge južneevropske države. Zlasti pa bi utegnil bralca mikati oris Bolgarije, kajti v uvodu obeta pisatelj, da hoče posvetiti posebno pažnjo slovanskim deželam. ik.

— k Pedagoški zbornik in Prirodoslovno in duhoslovno psihologijo je ocenil v prejšnji števil. »Učit. tov.« g. V. Brumen.

— k Ciril Pregelj: Mladinski zbor III del, zbirka dvo-, tro- in četverglasnih za narodne, meščanske, srednje in učiteljske šole ter glasbene zavode. — Samozaložba. Cena 25 dinarjev.

Pod tem naslovom je izšla meseca januarja t. l. lična pesmarica kot nadaljevanje zbirke istega izdajatelja »30 triglasnih zborov I. del, 30 triglasnih zborov II. del in Triglasni mladinski zbori. (Založba Kleinmayr & Bamberg).

Ciril Pregelj, učitelj in pevovodja v Celju nam je znan poleg zgoraj omenjenih pesmaric še posebno po svojih »Nageljkihi«. S to poslednjo zbirko pa nam je uredil 33 mladinskih zborov, ki naj bi služili predvsem svojemu namenu ob priliki šolskih proslav, akademij, državnih in narodnih praznikov, jadranskega tedna, materinskega dne itd.

Zbirka prinaša namreč po redu: 6 pesmi o kralju in domovini, 2 pesmi o našem morju, 3 pesmi o materi, 133 narodnih pesmi različne vsebine, 1 venček slovenskih mladinskih narodnih pesmi in 5 umetnih.

Največ pesmi (18) izvornih in harmoniziranih je prispeval izdajatelj sam, 7 E. Adamič, po 2 V. Zganec in Fr. Klančnik, po 1 pa Zl. Špoljar, O. Dev, A. Gostičar in B. Smetana.

Večina pesmi je troglasnih, le dve sta dvoglasni s spremljavo klavirja. Pisane so vse zelo solidno in ne zahtevajo od izvajalcev ne intonačnih ne ritmičnih posebnosti. Odlikujejo se posebno pesmi E. Adamiča, pa tudi izdajatelju samemu se je prav lepo posrečilo napisati nekaj izvornih pesmic in harmonizirati nekaj narodnih. Enako tudi ostali.

Skoda le, da zbirka ne prinaša še himne o sv. Savi in pa državne himne. S tem bi bil res zbran ves material, ki je potreben za šolske proslave in podobne dneve. Vendar pa ima ta pesmarica prednost pred drugimi s tem, da imamo material zbran vsaj za večino prilik in nam ni treba brskati po drugih pesmaricah. Prepričani smo, da bodo posebno tovariši posegali po pesmarici, kjer bo vsakdo prav gotovo nekaj našel za svoj zbor. Kakor rečeno se pesmarica naroči pri izdajatelju in založniku samem.

— k »Naš val.« Kako uženeš motilce čiste- stega radijskega sprejema ti pove nova številka »Našega vala«. V strokovnem, a poljudno pisanem članku, ki je opremljen s pojasnjujočimi risbami, nas pisec uvaja v vse motnje pri radiju. Ta članek nas seznani tudi z zakonskimi predpisi, ki strogo zabranjujejo motenje radijskega sprejema z različnimi električnimi napravami. O glasbenem sporedu radijskih postaj je prispeval članek profesor L. M. Škerjanc. — Mesečna naročnina 12 Din. Pišite na naslov: Radijska revija »Naš val«, Ljubljana.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

PROSVETNI PRORAČUNI RAZNIH DRŽAV

Internacionalni biro za vzgojo v Zenevi je objavil prosvetne proračune raznih držav, ki jih prinašamo v sledeči tabeli:

	Celokupni proračun	Prosvetni proračun	Od-stotek
Albanija	27.927.000	3.250.147	11,8%
Alberta	54.354.733	7.549.275	13,9%
Argentina	968.308.000	136.417.600	14,1%
Avstralija sred.	139.429.320	10.702.956	7,7%
Avstralija južna	347.692.216	50.403.364	14,4%
Avstrija	1.092.500.000	31.625.000	2,9%
Belgija	1.536.601.751	139.554.970	9,1%
Bengalija	130.185.900	14.775.284	11,3%
Bolivija	89.363.040	8.189.154	9,2%
Bolgarska	195.795.725	30.807.742	15,7%
Čile	88.522.080	16.754.520	18,9%
Čehoslovaška	974.436.012	118.174.805	12,1%
Dancig	78.637.530	16.315.770	20,7%
Danska	245.430.722	44.798.664	18,2%
Egipt	508.476.100	51.071.483	10,0%
Ekvator	17.227.000	3.145.100	18,2%
Estonija	52.661.658	5.966.481	11,3%
Finska	206.936.290	30.652.962	14,8%
Francoska	10.238.704.837	713.348.046	6,9%
Grčija	267.000.090	20.029.653	7,5%
Gvatemalija	24.746.072	3.585.000	14,5%
Hajti	19.162.577	1.109.806	5,8%
Honduras	46.200.000	6.192.000	13,4%
Irska	594.122.720	108.460.980	18,2%
Islandija	8.305.323	1.153.473	13,9%
Italija	5.433.850.400	454.446.400	8,4%
Japonska	2.604.000.000	229.792.500	8,8%
Jugoslavija	792.624.000	57.066.005	7,2%
Kina	1.346.044.924	66.444.117	4,9%
Kosta Rika	11.089.250	2.164.950	19,3%
Kuba	257.376.000	36.199.500	14,0%
Letonija	133.532.807	19.669.715	14,8%
Litva	127.917.458	19.829.357	15,5%
Luksemburg	50.805.288	4.883.593	9,6%
Madras	13.983.945	2.357.587	16,8%
Madžarska	524.049.050	68.382.600	13,1%
Meksiko	178.911.400	23.318.220	13,0%
Nizozemska	1.523.896.010	321.892.746	21,1%
Norveška	312.081.090	45.860.700	14,7%
Nova Zelandija	303.264.890	31.744.186	10,4%
Ontario	254.623.350	40.056.789	15,7%
Panama	39.101.370	8.653.260	22,1%
Pruska	4.886.413.629	884.928.429	18,1%
Perzija	101.380.892	8.254.030	8,1%
Poljska	1.419.884.482	188.266.322	13,2%
Portugalska	311.892.000	29.571.366	9,5%
Rumunija	724.828.500	115.564.500	15,9%

Salvador	21.849.896	1.815.360	8,3%
Sijam	102.988.940	3.014.020	2,9%
Spanija	1.965.643.396	143.491.996	7,3%
Svedska	576.296.240	116.872.080	19,9%
Svica:			
Bale	67.323.262	13.436.697	19,9%
Bod	44.000.000	9.291.000	21,1%
Zeneva	44.456.677	10.277.197	23,1%
Zürich	105.665.258	21.452.285	20,3%
Turška	417.663.245	20.383.860	5,6%
Urugvaj	185.467.009	31.000.000	16,7%
Venecuela	137.348.286	8.979.100	6,6%

Gornja tabela ne more služiti kot absolutno merilo izdatkov za prosvetne namene. V večini kulturnih držav gradijo in vzdržujejo šolska poslopja občine. Ponekod plačujejo občine tudi učiteljstvo. V tej tabeli niso upošte- vane privatne šole, ki jih je ponekod zelo mnogo. Kljub temu pa se iz tabele razvidi koliko žrtvujejo posamezne države za svoje šolstvo in prosveto.

Bolgarsko šolstvo

(Priobčuje Viljem Kus.)

(Nadaljevanje.)

SOLSKJE ZGRADBE.

Ako potujemo po bratski Bolgariji, vidimo iz železniškega vagona ali avtomobila, da so v vseh večjih občinah nove šolske zgradbe, ki se bistveno razlikujejo od svoje revne okolice. Povsod se nahajajo šole že na zunaj v prav dobrem stanju, tako, da je le težko ugeti, ali imamo pred seboj novo ali že starejšo zgradbo. Šele z vstopom v šolo se prepričamo v kakšni stavbi smo. Starejše šole so izdelane iz stlačene ilovice z večjim ali manjšimi kamni. Opaža se tudi, da so posvečali zadnjim delom zgradb le malo skrbi. Zato so zadnji deli šolskih poslopij tako žalostni, kakor so sprednji razkošni in bogati. Skoraj povsod je okrog šol mnogo prostora. Niti v Sofiji se ne štedi s prostorom za šolske zgradbe, zato so tu šole povsod na zraku in šolska mladina ima v odmorih dovolj prilike, da se osveži.

Povojne zgradbe so v pretežni večini prav smotno zgrajene. Da posamezna nova šolska poslopja ustrezajo povsem svojemu namenu, vzdržuje bolgarska vlada posebne šolske inženjerje, ki si ogledajo vsak kraj, kjer se namerava graditi šola, ugotovijo na licu mesta

Poljoprivredna karta kraljevine Jugoslavije

je pravkar izšla v merilu 1 : 500.000 v velikosti 160 × 180 cm. Na tej karti je označena naša država v njeni administrativni razdelitvi na banovine. Na njej so zabeležene najvažnejše proge železniške, vodne in avionske, vse reke, vsa važnejša mesta in trgi, zgodovinske in kulturne znamenitosti, samostani in prosvetne ustanove, posebno pa pridobitvene ustanove (industrija). V tehničnem pogledu predstavlja ta karta rezultate, ki do sedaj pri nas še niso doseženi. Izdelana je v desetih barvah ter Vam nudi najpopolnejši pregled.

Nalepljena na platno s palicami velja 350 Din.

UČITELJSKA TISKARNA • LJUBLJANA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Francišanska ulica 6 — podružnica: Maribor, palača Banovinske hranilnice

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 8

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

UGODNOST!

Damske galoše Din 70
Moške galoše Din 75
Damski snežni čevlji Din 100
Moški snežni čevlji Din 110

ANTON KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 • STRITARJEVA ULICA 3